3 شیعــــری (عەبــــدلوەهاب بەیــاتی).. و : نــەژاد عزیــز سورمێ

- □□ژزم□ری عاشقە هەزارەکان

(1)
جیهان
بە گەف و شیعر و
شۆڕش و کۆچ و مەرگ
زەوت دەکەین .
بە شەکەتی
لە شۆستەی مێژوودا دەکەوین
لە کانگەی خەڵوز و
بنمیچی سەهۆڵدا
سیس دەبین ..
بە پێوە دەمرین .
لە غەریبیماندا دەمرین
لێ لە نوێوە
لە منداڵدانی شەو و
باڵای چیاکانی زەوی
لە دایك دەبینەوە .

تاجی ئەشکەنجەی ڕ□ تـکردنەوەمان
لەسەر ناوە و
گۆچانی خۆرمان هەڵگرتووە ..
سپێدە
بە شەوی درێـژی جیهان
زەوت دەکەین
بە مردوویـەتی
دەریا
بۆ شارەکانی ئایندەی دوور
تەی دەکەین ..
ئاڵای یاخی بوونی
تیا هەڵدەکەین

بە زیندوویی
لە بەندیخانەکانیدا دەمرین
شکۆیەك بۆ مێژوو دروست دەکەین .

(2)
زامەکانمان لە هاوار کەوتن
بوو بە شارێك و ڕووبارێك
لە سەفەری مەرگدا
بەدوای کەنارێکدا دەگەڕێ ..
بەردێکی ڕەش ،
لە مەملەکەتی وێرانەدا
باران دەیشواتەوە و
ئومێدێك
لە لێواری بێهیوایی
ئادەمزادە دوابڕاوەکان
پەنای گرتووە و
قەرەجێك
بەسەر ئەسپی خەمبارییەوە
بەدوای نوور
بە دوای عایشە
لە شارەکانی ئایندەی دووردا
زەمین دەپێوێ ..
لە غوربەتیدا دەمرێ
لێ جارێکی دی
مناڵێکی بێ ئەسپ
لە دایك دەبێتەوە ،
زراو ڕژاو
لە شەو و ڕۆژ و
لە یەك بەدوای یەك هاتنی
ڕۆژگار و وەرزان
دەستی بۆ بەژنی چیای زەوی
درێژ دەکا و
ڕووتیی خەوتوویشی
لە خێوەتی ئاگری □□زه□□ات و
زەرد□ پەڕی کوژاوە
بەسەر لووتکەی چیاو باناندا و
دەنگی گڕ بووی

سنگی کەشتیی
کەشتییەوانە مردووەکان و
گیای ئەشکەوتەکانی نوور و
دوورگەکانی یاقووت دەدەفێ ..

(3)
ماهی گریان ، بۆ بولبولێك
بۆ وەختێ
هەڵدێ و ڕادەکا و
نەخشەی تاوان
لە بەرد ئاگر
لە دەفتەرە شینەکانی مناڵیدا
دەکێشێ ،
بۆ هیوای لە گۆڕنراو
بۆ شۆڕشی ڕووباران
لە نام□یاندا و
تەنیایی پردان
بە مردوویی
دەریا تەی دەکەین ..
لە بەندەرێکەوە بۆ بەندەرێکی دی
دەنەڕێنین
کەشتییان دەسووتێنین
هەرچی بووە و دەبێ : نەبووە !
(4)
گوڵی سوور
لە باخچەی زستاندا
چی بە بولبول دەڵێ ؟
(5)
لە خەوندا
باوەشی پێداکردم ،
جەستەی تـادارمی
بە گوڵ داپۆشی
گوڵەکانی ماچ کردن ..
هەستم کرد
خاك سیمای بە نوور داپۆشیوە و
بق□ □ویدا ..
دەستی بەرەو باخچەی من هات و

گوڵەکان
لە ئاگریدا سووتان و
باڵداری
لە خەو بیێدارکردنەوە و
نمەی بارانی سوور و
بوومەلەرزە و برووسکە .
(6)
ئاگرپەرستانی ئەم چاخە
لە غوربەتییاندا دەگرین
ئەستێرە دەرنەکەوت
لێ دز و نەجیبزادە و
شاعیرانی
خەونی بەکرێدراو دەرکەوتن ..
شمشێریان
لە تەرمی منداڵان و
هەژارانی
شارە برسییەکاندا چەقاند
شایەدنامەی مردووان و
کتێبە پیرۆزەکانییان هەڵگێڕایەوە ..

(7)
نوور لە کوێوە دێ ؟
کە ئێمە
لە هەموو سەردەمێکدا
بەرداش بووین
لە ڕیزبەستندا
کۆت و پەیوەند
بە کۆت پەیوەند دەگۆڕینەوە ..
زۆردار بە زۆردارمان دەفرۆشێ ..
پاشا بە پاشا ..
بەڵام ئێمە
خۆڕاگر دەمێنینەوە
بە پێوە دەمرین ..
بە پێوە دەریا تەی دەکەین ،
بۆ شارەکانی دووری ئایندە
جیهان
بە مەرگ و شۆڕش و کۆچ

زەوت دەكەين ..
لە غوربەتماندا دەمرين ..
بەڵام
لە نوێوە لە دايك دەبينەوە ..
لە نوێوە دڵدارى دەكەين ..
لە نوێوە ڕەت دەكەينەوە ..
لە نوێوە
شۆڕش بەرپا دەكەينەوە و
لە نوێوە دەكەوينە تەڵەى
پاشا و زۆرداران .
لە مەيدانى شەڕى خەڵكى تر
سەرد□ بڕدرێين
گوللە بە دژمن و برا وەدەنێين
زامەكانمان
بەسەر هەنييەمانەوە هەڵدەگرين
مردووەكان ، بێ مێژوو بێ ناو
دەنێژين ..
بە زيندوويى لە گۆڕەكانييان
نيشتەجێ دەبين .
كاروانى مەزن
لە مەرگەوە بۆ لە دايك بوون
دەست پێ دەكەينەوە
لە هەموو چاخەكانى
هێز و ڕوناهييەوە
هەڵواسراو بە داوى
هيواى ڕەش ،
لە چاوەڕوانى ئاگر و تۆفاندا
دەمێنينەوە .

(8)
ه□زارانى جيهانى تاڵانكراو
يەكگرن !
ه□زارانى جيهانى تاڵانكراو !

• مانگى شيرازێ

دڵم زامار ئەكەم ،
شيعرەكانم

بە خوێنی دەدەرم ..
گەوهەرێك
لەبن ڕووباری مرۆقایەتیدا
شەوق ئەداتەوە ..
پەپوولەی سوور هەڵدەفڕن
لە شیعرەكانمدا ژنێك لە دایك دەبێ
مانگێكی شیرازی
لە گوڵەگەنمێكی زێڕینی بادراو هەڵگرتووە ..
هەنگوێنی دارستانی
لە چاودا دەگەشێتەوە
خەمی ئاگری ئەبەدییەت
باڵی
بە لە شەودا دەڕوێنن و
دەفڕێ
خەرێك لە خەو هەستێنێ
لە تنۆكە ئارەقی درەوشاوەی سەر
هەنییەی عاشقدا نووستوە .
لە خەمی ڕەنگاندا
كە لە نێو تابلۆیاندا شەرردراونەتەوە :
ژنێك مانگێكی شیرازی هەڵگرتووە
لە شەودا دەفڕێ ..
گەمارۆی خەوم دەدا ،
دڵم بریندار دەكا ،
شیعرم
بە خوێنی دەدەرێ ..

شاران
لە بنی ئەو ڕووبارەدا دەبینم نقووم بوون
لە چاوەكانیدا سەرچاوەی گرتووە ..
جادوویەكی هەنگوێنی
هەر كە نزیك دەبێتەوە
چاوی تێدەبڕێ
یا پێچەوانەی تەوژم مەلە دەكا
دەیكوژێ ..
هەموو ژنانی دونیا
لە ژنێكدا دەبینم
لە شیعرەكانم لە دایك دەبێ ،

خاوەنداری□تی دەکەم
تێیدا دەحەوێمەوە ،
بەرەو ڕووی شەودا دەقیژێنم
بەڵام باڵم
بەسەر ڕەنگی شاراوەی ناو تابلۆیان
تێکدەشکێن .

(2)
شێت
بە ڕووباری
لە چاویدا هەڵقوڵاو
بە هەنگوێنی ئاگرینی گەشاوەی
ناو ڕووباری ئاگر
پێچەوانەی تەوژم
مەلە دەکەم .
(3)
مێژووی ڕووباران دەنووسمەوە
لە مەلی خۆشەویستی و
ڕووباری زێڕینی درەختان
دەست پێ دەکەم .
(4)
عاشقان
بە خوێنی من خۆیان دەشۆن و
غەریبانیش بە شیعرەکانم
لە مەنفادا
شیراز بنیات دەنێن .

(5)
خاوەنداری□تی دەکەم و
تێیدا دەحەوێمەوە
لە پەڕەمووچیدا
وێنەی یۆتۆبیایان دەکێشم
شاعیری تێدان .
(6)
بە ڕووباری لە چاوەکانیدا هەڵقوڵاو
شێت ..
بە لێشاوی سەرکێش و لافاو

ب□ ب□س□ی دڕندەی برسی
مەلە دەکەم
بێ ئەوەی بگەمە کەنار
بە سەرخۆشی نقووم دەبم .
(7)
باڵم لێك دەكەمەوە و
لە نیوەشەودا بۆی دەفڕم
دەیبینم
نووستوە
خەون بە مانگی سەوزی شیرازییەوە
دەبینێ

بەسەر دەروازە بەردینییەکاندا دەگری ،
بە لق و چڵی باخچەکەیدا شۆڕ دەبێتەوە
تەنیا تێیدا دەمێنێتەوە ..
ژیانم نەدەبوو
خاك
بە ئامادەیی و نائامادەیی
تێیدا بوو
پڕ لە کۆچ و بە تەنێیی و
تارمایی مردووان ..

ئەی گۆزەی
ڕوومەت بە توتڕك سوور و
گوڵی شاخاوی سپی
لەو سەفەرەدا
ببە بە توێش□ بەرەی من !
لەم سەفەرەدا
ببە بە دوایین مەنفای نیشتمانم
تێیدا بحەوێمەوە و بمرم .
(8)
بە خۆشەویستی بڵێ (ئا)
یان بڵی (نا) .
(9)
بڵێ (بڕۆ !)
یەکسەر دەڕۆم ..
بڵێ (حەزم لێتە)

یان بڵێ (حەزت لێ ناکەم)
(10)
چاوەکانت
دوو چراوگی زێڕینن .
دەستت
دوو چارۆگە .
(11)
کارەساتێك
لەژێر ڕووپۆشی وشەدا
دەشارمەوە ..
بە برینەکەم دەڵێم ،
(سارێژ م□ بە!)
بە خەمم دەڵێم ،
(سارد م□ بەوە !)
بە عاشقان دەڵێم
(خۆتان بە خوێنی من بشۆن !)

(12)
ئاگر ئاگر هەڵدەلووشێ و
خەمی عاشقە کۆچەری□کانیش
لە سارای خۆشەویستیدا
دەشارێتەوە ..
شیراز دەمێنێتەوە
ئێمەش دەمێنینەوە
لە شەودا سەفەری بۆ دەکەین
سووتاو بە ئاگری خەمی ئەبەدی ..
لە سپێدەدا
باڵمان لێ دەڕوێن
دەفڕین
بەڵام پێش ئەوەی
کاروانی بگاتێ
دەیکەین بە هی خۆمان
لێی دادەنیشین و دەگەڕێینەوە .

(13)
لە سەرچاوەکانی نووردا
بە کوژراویمان دۆزیەوه

دەمم
بە توتڕكی سوور و گوڵی سپی شاخاوی بوو
باڵەكانیشم
لە نووردا ڕوا بوون .

• بۆ ئیرنێست هەمەنگوای

(1)
لە ئیسپانیادا
مەرگ لە مەدريدە و
خوێن لە خوێنهێنەر
گوڵاڵەی زەرد و شەختە
لەژێر پێتدا ..
جەژنەكانی ئیسپانیا
بێ كەژاوەن ..
خەمەكانی ئیسپانیا
بێ سنوور ..
ئەو زەنگانە بۆ كێ لێ دەدرێن ؟

لۆركا بێدەنگە و
خوێن لە ئینجانەی گوڵاندایە
شەوی غەرناتەیش
لەژێر شەپقەی
پاسەوانی شێر و ئاسندایە ..
دەمرێ و
منداڵانیش لە بێشكەدا
دەگرین ..
لۆركا بێدەنگە
تۆیش لە مەدریدی

چەكت ئازار و
وشە و ئەو بوركانانەیە
ئاگراو هەڵدەڕێژن ..
زەنگەكان بۆ كێ لێ دەدرێن ؟

تۆ بێدەنگی و
خوێن
جێخەو و

دارستان و
لووتکە
بۆیە دەکا .

(2)
لێواری مەرگ
ئاگر لە دووکەڵدا و
مەی لە کووپە و
گوڵ لە بێستان و
وشە و
پاساری و
دەردی خۆشەویستی و ڕۆژگار ..
بێدەنگی دەریایان
کەشتی□وانی نیگەران کردوون ..

هەبوو .. نەبوو
ململانێیەکی خوێناوی بەهێز
لە نێوان مر□ق و تاریکاییدا هەبوو

ئەمشەو
سەعات هەشت ،
لە باخچەی لە یادچووندا
پێکدەگەین
شوێن
لە شەقامە نادیارەکانی شاردا
ون بووە و
کچێك فرمێسکی باراندن و
چاوی لێکنان و
ونم کرد ..

لە کتێبی
گەڕۆکەکانی ئیسپانیادا
دۆزیمەوە ..
لەژێر ئاڵای گەلانی زەویدا
لەژێر ئاڵای مر□ق دا ..
گۆرانی دەچڕی ..

(3)

كۆتايى
مەرگ لەسەر جێدا
لۆركا پێى وتم
مانگيش پێى وتم
ونت كردم ..
ژێ ونى كردى
وەڕسيى تۆى مراند ..
ڕۆيشتى و
بەهار لە ڕێگاماندا بوو
قەرەجيش كۆچيان كرد و
ڕەشماڵەكانيان سووتاندن
گوڵيش سووتا
گۆرانييەك
خوێنى ل□ بەر دەڕوا

وا بوو
پەيامبەرايەتى قەدەر
واى پێ گوتم ..

تۆم
لە شێخ محيەددين پرسى
وتى بەردێك لە دەمم دايە ..
پەيامى عەشق و خوداوەند
لەژێر پێى مانگ دان
كوشتارگەى دونيات لە دڵدايە و
شوێنەوار و
ستايشى خوا
شێخ محيەددينى برادەرم وتى
لە هەواڵەكە مەپرسە !
خەڵكى دەڕۆن و نايێنەوە
نهێنيش
بەسەر لێومانەوە
خۆى كوشت .

(*) عەبدولوەهاب ئەلبەياتى : (1926 – 1999) شاعيرى عێراقى
ناسراو يەكێكە لە دامەزرێنەرانى شيعريى نوێى عەرەبى لە عێراق .
لە بەغدا لە دايك بووە و بكالۆريۆسى لە بەشى عەرەبى وەرگرتووە.
لە نێوان 1980 تا 1989 لە ئيسپانيا ژياوە ، لەو ماوەيەدا زۆر لە

کۆشیعرەکانی کراونەتە ئیسپانی.
ساڵی 1991 چووەتە ئەردەن .. یەکێکە لەو شاعیرانەی لە شیعرەکانی بایەخی بە مێژوو و کەسایەتییەکانی مێژوو داوە و هەمیشە وەکو ماسك لە شیعرەکانیدا بەکاری هێناون .

(**)شیعرەکان لە دەقی ئەسڵی ئەم سەرچاوانەوە کراون بة کوردی :
(□□ژزم□ری عاشقە هەژارەکان) لة کۆشیعری (قصائد حب على بوابات العالم السبع) بڵاوکردنەوەی (دار الشروق) ، 1985 چاپی دووەم ، ل 28 . (مانگی شیرازێ) لة کۆشیعری (قمر شیراز) بڕوانە:
http://www.alriyadh.com/52342
شیعری (بۆ ئێرنست هەمەنگوای) بڕوانە:
http://www.afdhl.com/poem/text-25311.html